

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

РІК XXXI

ГРУДЕНЬ 1984

Ч. 12 (359)

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

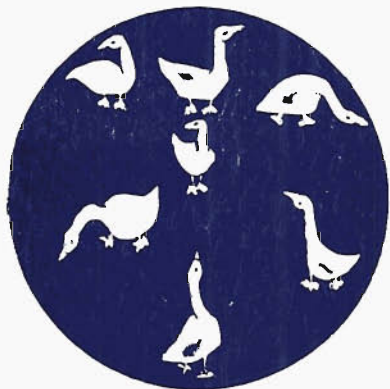
Усім нашим Співробітникам, Читачам, їхнім Батькам, Опікунам, Учителям, Виховникам і Духовним Отцям, які святкують Різдво Христове за новим стилем

ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ

бажають Видавництво й Редакція „Веселки”

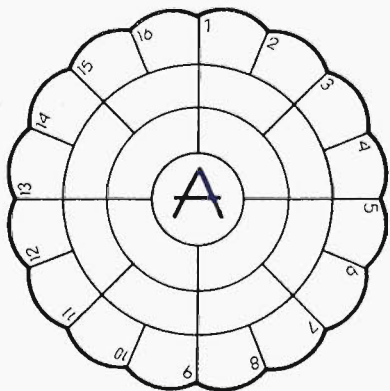
РОЗГАДАЙМО!

ПОДІЛІТЬ ТРЬОМА ПРОСТИМИ ЛІНІЯМИ

Поділіть це коло трьома простими лініями на сім частин так, щоб у кожній із них була одна гуска.

ШІСТНАДЦЯТЬ СЛІВ

Отут нарисований кружок, а в ньому 16 кліток. Всередині буква А. Треба пригадати 16 слів із чотирьох букв таких, щоб кінчалися буквою А, наприклад, кава.

А слова означають: 1. риб'ячі ласка; 2. буває вранці на траві і деревах; 3. нею стинаємо траву або збіжжя; 4. драпіжне звірятко, живе в лісі або близько хат, має пушисте бронзове хутро (по-англійськи — мартен); 5. спорошковане збіжжя; 6. частина людського тіла; 7. кожному найдорожча людина; 8. на

ній намальовані гори й долини, ріки й моря; 9. без неї не могли б ми жити; 10. найкраща квітка; 11. дерево, що цвіте і пахне в липні; 12. звірятко, що живе в полі, а на зиму пролазить у хати і інші будови; 13. покривас дерева; 14. в ній живемо; 15. скалічене місце; 16. живе у воді; 17. назва чорної птахи.

Коли відгадасте ці слова, спробуйте самі подати 16 інших слів і пришіліть до „Веселки”.

АКРОСТИХИ

- а) Спадав пушком легеньким, білим,
На землю ліг, як рівний килим,
І став іскритися й блищати.
Гей, дітоньки! Тягніть санчата!
- б) Малята! Знайте: вже зима.
Отож, тепла тепер нема,
Раненько вийдете із хати —
Ох, як почну я вас щипати!
Зимі служу я недарма.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА ЛИСТОПАД 1984 р.
СКІЛЬКИ СОРОК? Дві вбиті, бо всі інші полетіли.
СКІЛЬКИ НІГ? Дві ноги, бо в котів і собак — лапи.
ЖАРТІВЛИВІ ПИТАННЯ-ЗАГАДКИ. а) Жаден, бо півень яйця не знесе. б) На мапі. **ЩО ЦЕ?** а) Бродяча пара. б) Пір'їна. в) Яма. г) Годинник. **ВІДПОВІДЖЕ!** Буква „б”. В їжачихи. Стоїть. Коли стрілка годинника показує десять хвилин. Три коти.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 8.00 дол. у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 5.00 дол. Ціна окремого числа 75 центів. Ціна подвійного числа — 1.00 дол.

THE RAINBOW — VESELKA

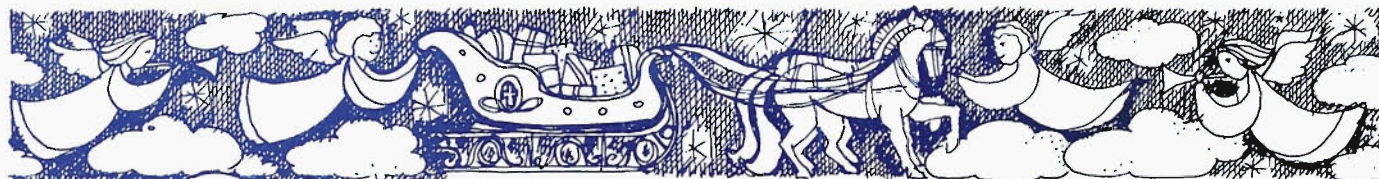
ISSN 0300-6379

Обкладинка роботи Ірини Молодецької

Published monthly, except May to August Bi monthly
at Jersey City, New Jersey

30 Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription \$8.00 per year UNA members \$5.00 per year
Entered as Second Class at Jersey City, N. J.

Ілюстрація на обкладинці:
Ірина Молодецька — Небесний Гість

Ярослав ВІЛЬШЕНКО

Ілюстрація Ірини МОЛОДЕЦЬКОЇ

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ ІДЕ...

В небі метушня і рух,
Ангелята працю мають,
Білий тріпають кожух
Для Святого Миколая.

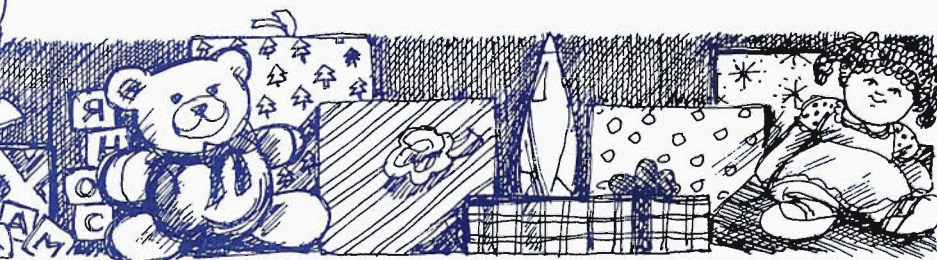
Інші лагодять санки,
Навантажують дари,
Запрягають два шпаки,
Розсувають сиві хмари.

Сів у сани Миколай
В митрі й теплих рукавицях.
— Гей, ангеле, поганяй,
Щоб на землю не спізнитись!

Сріблом сяє з неба путь,
Мигають зірки, мов іскри,
Коні хмарами женуть,
Та ще скорше рине думка —

— вістка чемним діточкам,
Що ждуть Гостя нетерпляче:
„Діти, радість лине вам!
Хто ж нечемний був, хай плаче!”

Пояснення-словничок: рух — motion, movement;
навантажувати, вантажити — to load; шпаки — так називають
коней подібних шерстю до птахів - шпаків (starling); митра —
убір голови єпископа під час богослуження; путь — дорога,
шлях.

ЇДЕ ЗИМА

(Ілюстрації Юрія Козака)

Їде зима
білими кіньми,
в білих санях,
сама біла-біла.

В'їхала в село,
А тут на неї вже діти
чекають.

— Зима їде! Зима їде!
Загукали радо.

— Ось хто мене чекав! —
Зраділа зима.

Та й подарувала дітям:
круті гірки,
веселі санки,
прудкі лижі,
дзвінки ковзани.

Ще й кожного
За щічку вщипнула,
Щоб червона була.

Пояснення-сповничок: лижа-жі; ковзани — skates.

ВОГНИК

Воднику, вогнику,
Та не тлій, та не тлій!
Розжарися, розгорися,
Ясним полум'ям візьмися,
Хатку нам зогрій!

Вогнику, вогнику,
Та гори, та гори!
І для Галі, для Наталі,
І для киці, і для лялі
Кашку вмить звари!

Мирослав П е т р і в

Пояснення-сповничок: тліти — to glow;
розжарюватися — to become red-hot.

ЧУДО В МІСТІ ХОНІ

(Ілюстрація Ірини Молодецької)

То було в ті давні часи, коли християнство щойно поширювалося по світі. Навіть греки ще не всі були християнами. Велика частина грецького народу все ще вірила в божка Зевса, що нібито мешкає на високій горі, що називається Олімп. Християни молилися в своїх церквах, а погани приносили жертви своїм божкам у божницях.

У місті Хоні стояла одна з найсильніших церков, посвячена Архистратигові Михайлові. Її збудували ще тоді, як Христові апостоли ходили по світі. Слава про неї розходила по всій країні, бо коло неї діялися чуда. Недалеко від церкви протікав потік з цілющою водою, яка лікувала різні недуги. Багато людей, що скупалися в потоці, ставали здоровими. Тому навіть з далеких сторін приходили сюди люди, шукаючи рятунку в недузі. В церкві завжди було багато людей, а до поганської божниці мало хто заглядав. Це обурювало поган і вони змовилися, щоб знищити церкву в Хоні.

Коло міста текла велика ріка. Одного дня погани взяли лопати, кайли і стали розкопувати берег ріки, щоб пустити воду на церкву. Священником був тоді Архип, якого пізніше християнська Церква залічила до святих. Він почув якийсь шум води і догадався, що задумали погани. Спинити воду вже не було можливо. Але Архип подумав собі, що Бог напевно не залишить своєї церкви на знищення.

Єдина рада була — стати навколішках і гарячою молитвою благати Бога, щоб рятував церкву. Господь вислухав молитву Архипа. Перед Архипом з'явився Архистратиг Михайло і сказав: „Не бійсь, Архипе, не станеться нічого злого ні храмові Божому, ні тобі. Господь наказав, щоб струмінь води з ріки поплав під землю”. При тих словах Архистратиг ударив жезлом у велетенську скелю, що стояла коло церкви. Скеля розбилася надвоє, в ній появилася глибока щілина і туди потекла вся вода, а ріка вернулась у своє дотеперішнє річище. Церква залишилася неушкодженою.

Святий Архистратиг Михайло має в українським народі велику пошану. Християни вважають його як того, що поборов сатану (злого духа) та збунтованих ангелів. Українці уважали його опікуном Києва і старої України-Руси в боротьбі з татарами. Його зображували як лицаря у залізній зброї з полум'яним мечем. Його видно на гербах та на печатці Київщини до ХУІ століття, та на військових прапорах. Під іменем святого Михайла збудовано в Україні багато церков.

Пояснення-словничок: божниця — поганський храм (temple); цілющий — такий, що виліковує недуги; обурювати — to anger; погани — pagans; лопата — shovel; кайло — pick; струмінь — stream; жезл — паличка, яку давно носили королі на знак своєї влади (wand); щілина — шпара (cranny); річище — river-bed; герб — emblem; печатка — seal; жертва — sacrifice; навколішках — kneeled.

ЯК СНІГ УПАДЕ

Як сніг впаде, біленький сніг
І все довкола вкриє,
Мороз потисне, на шибках
Квітки зими засіє.

У теплій хаті жебонять
Про щось то діти тихо,
Глядять віконцем в небеса,
А в личку знати втіху.

Бо звідтіля у ясну ніч
Зійде Святий Микола,
Дарунків пишних принесе
З небесного престола.

Дніпрова Ч а й к а

Пояснення-словничок: жеботіни — говорити неясно, бубоніти (to mumble, to thump); звідтіля — from there

СИНИЧКА

(Ілюстрація Петра Холодного)

Дарка хукає на шибку. Хоче бачити, що там робиться надворі: на подвір'ї, у саду. А там — горобці стрибають, синички перелітають з куця на куц. І не зимно їм? Може, десь там — хтось, може, змерз, бідненький? Може, прийде до хати проситися?... Трохи згодом Дарці вже й не треба хукати на шибку. У хаті добряче натопилося, аж мама квартиру відчинила. Дарку ж несила відтягнути від вікна. Ось малий горобчик — дзьоб, дзьоб кукурудзяне зерно. Прилетів другий горобчик. О, б'ються за зерно. То, видно, не друзі... За горобчиками ліниво водить спокійними, вдоволеними очима пес Ізовчик з буди. Він щойно добре попоїв, йому дуже гарно. Звідки у таких малих горобчиків стільки сили з ранку до смерку воювати? — думає він собі...

Задивилася Дарка на горобчиків — коли чує: над її головою хтось тихенько писнув. Наче крильцем до крильця хляснуло. Глип — а до хати з відчиненої квартирки зазирає синичка. У Дарки аж серце застрибало. Тільки б не сполохати синичку! А синичка — зирк одним оком, зирк другим, а годі — фур-р — до хати. Дарка швидше на стільчик, з стільчика на підвіконня — зачинила квартиру.

Має в хаті синичку!

Пташка покружляла по хаті, а тоді до вікна. Стукнулася дзьобом. Певно, гадала, скла немає, і вона випурхне на волю. Дарка почала ловити синичку. Як піймаю, думала собі, тато зробить клітку, то там буде жити синичка...

Пташина літала від вікна до стіни, від стіни знову до шибки. Й лунко билася дзьобом об шибку. Дарка назбирала крихот у хлібниці, постелила газету на підвіконні, запрошує синичку: іди, попоїж!

Синичка все літала. А тоді раптом голосно крикнула і всім своїм тілом вдарилася об шибку. І впала на підвіконня, і затріпалась.

„Вбилася синичка!“ — заплакала Дарка.

Взяла вату, зладнала, як уміла, гніздечко, легесенько поклала у нього синичку. Синичка була ще тепла і час від часу стріпувалася.

Тут нагодився тато з роботи. Обдивився синичку, розтулив їй дзьоба, улив туди води, покришив хліба, нагодував пташку. Потім сказав:

— Нехай віддихається, вона прибилася. Синичка не хоче жити в хаті, Дарцю, їй тут тісно. Її хата, доню, — ліс, повітря, простір.

Через ніч синичка очуняла. Стала ходити по підвіконню, зазирати у шибку. Але вже не стукала дзьобом. У гнізді, яке їй зробила Дарка, синичка й переночувала. А вранці Дарка відчинила квартиру. Синичка як почувши голоси своїх сестричок, злегіла з підвіконня, сіла на квартиру. І тут Дарка угледіла на дощечці смажене конопляне сім'я. Це, певно,

тато зробив, поки спала Дарка, поки спала пташка. Щоб синичка поласувала сім'ям і щодня прилітала до Дарки зі своїми товаришками у гості.

Синичка злетіла з квартирки, сіла на годівницю, голосно когось покликала. Й до неї стали злітатися інші синички.

Пояснення-словничок: **синичка** — titmouse; **випрухнути**: вилетіти; **хлібниця** — тарілка або кошичок на хліб; **нагодитися** — погвитися; **очуняти** — пробудитися, опритомніти (to recover, to recuperate); **поласувати** — to eat dainties; **годовниця** — пристрій на корм для птиці, тварин, худоби.

АНДРІЙКОВА ПОДОРОЖ

Андрійкові було дуже радісно. Та і якже могло б бути інакше? Бож поперше, Андрійків тато, який вже півроку працював на півночі Канади, куди його післали у відрядження з праці, за два тижні повертається до дому. А, подруге, він запросив Андрійка з мамою до себе на ті два тижні. Місто Бейкер Лейк, куди вони з мамою поїдуть, знаходиться за полярним колом. Взимку там дуже холодно, морози іноді доходять до 50-ти ступенів. Тоді там багато снігу, кучугури якого досягають дахів хат. А ще там є чудове полярне світло. Тато прислав листи Андрійкові щотижня. Андрійко дуже любив читати татові листи. З його листів Андрійко знає, що у Бейкер Лейк живуть люди, що називаються ескімосами. Це дуже привітні люди, які ніколи не замикають дверей від своїх помешкань, бо там зовсім немає крадіжок. Багато мешканців цього міста мають мистецькі здібності. Вони виробляють цікаві речі з каменю, дерева, шкіри. Якже ж цікаво було б самому все це побачити! — думав Андрійко. Він ледве дочекався хвилини від'їзду.

У Бейкер Лейк, як Андрійко і сподівався, було дуже зимно і багато снігу. Але це нікого там не лякало. Люди звичайно собі ходили по вулиці, діти бавилися надворі. Багато чого цікавого побачив Андрійко у Бейкер Лейк. Він познайомився з ескімоськими дітьми.

День перед їхнім від'їздом додому ескімоси запросили Андрійка з татом на полювання в тундру. У той день була велика хуртовина. Але це нікого з мисливців-ескімосів не злякало. Вони поїхали на моторових санях, які в теперішні часи замінили ескімосам собак. Сніг був такий густий, що майже нічого не можна було бачити. Він зразу ж замітав за ними сліди. Куди не глянь, простягалися білі сніжні простори. „Ой, що ж то буде, як ми заблудимося?“ — подумав Андрійко і йому зробилося трохи страшно. Андрійко з татом їхали

останніми саньми. Раптом перші сани круто повернулися. Зупинилися всі. Перші сани під'їхали до тих саней, у яких їхав Андрійко з татом.

— Тепер ми будемо повертатися. Ви їдьте першими, — сказав, посміхаючись їхній провідник.

— Дайте мені компас, — відказав Андрійків тато.

Ескімос знову посміхнувся і мовив:

— Інуїти компасів не вживають (ескімоси називають себе інуїтами). Вітер став ще сильнішим, а завірюха не припинялася. Тоді провідник мовив:

— Добре, їдьте знову за мною, — і всі за ним поїхали.

За годину прибули в Бейкер Лейк.

— Як ви знайшли дорогу без компаса? — дивуючися, запитав Андрійків тато провідника.

— А це для на, інуїтів, дуже просто, — відповів провідник, — ми, інуїти, тому, що вже віки живемо близько з природою, маємо тонке відчуття до всіх її проявів. Ми відчуваємо звідки віє вітер: з півдня, півночі, заходу чи сходу. Знаємо, який вітер як навіває на землю сніг. Це — у заметіль. В інші часи, ми дорогу знаходимо по сонцю, по зорях, по тому, як ростуть рослини, та й по інших прикметах.

Тому що була велика заметіль, — нічого не вполювали. Але провідник подарував Андрійкові хутро з білого лиса, якого він вполював раніше. Андрійко дуже тішився. За два тижні, які Андрійко провів тут, він багато чого цікавого побачив і навчився. Коли Андрійко повернувся додому, він написав про свою подорож розповідь, яку прочитав у своїй класі в українській школі, а потім ще і в англійській. Після цього всі учні з його класи захотіли їхати до Бейкер Лейк.

Пояснення-словничок: тундра — tundra mossy marshy plain in the North; кучугура — сніговий насип (snow heap); компас — пристрій визначувати напрям (compass).

НА ЛИЖАХ

Сніг на полі, сніг в долині,
Наче килим дорогий,
Ми на лижах вдалеч линею,
Повні свіжої снаги.
Зеленіє ліс сосновий,
На нім біла бахрома.
Бір рокаже казку знову,
Що придумала зима.

Ой на лижах легко мчати
Із гори крутої вниз.
Будуть хлопці і дівчатка,
Справжні лижники колись!
Будуть мужньо прокладати
У житті нові путі.
Гей, на лижах любо мчати
В юні роки золоті.

Пояснення-словничок: лижа — ski; снага — energy, vigour, buoyancy; бахрома — fringe.

ГНАТКОВА ПРИГОДА З КНИЖКАМИ

(Ілюстрація Ірини Молодецької)

Згадує дід Гнат пригоди
(Хоч вже довгий час минув),
Як у рідній Україні
Він школяриком ще був.
Раз ішов Гнатко зі школи,
Гарний впав тоді сніжок,
Від санчат і від ґринджолів
Зароївся весь горбок.

А Гнатка вже зависть взяла,
І гадає він собі:
„Можу й я посанкуватись
На сніжечку, на горбі!”

Та санок він тут не має,
А до дому спорий шмат...
„Чи не міг би я спуститись
Раз з горбка і без санчат”.

І придумав: ремінцем
Тісно книжечки зв'язав,
Сів на них, мов на санчата,
І з горбка униз погнав...

Та книжки — то не санчата,
Зачепились за пеньок,
Гнат упав, ремінь урвався,
І листки летять з книжок.

Ледве хлопець позбирав їх,
Та одної не знайшов,
Бо схопив її собачка
І побіг десь стрімголов.

Гнатик кличе: „Бурку, Бурку,
Дай ту книжку — хлібця дам!”
А Бурко: „Ні, не віддам я,
Бо санчат не маю сам!”

І пішов Гнатко без книжки,
Що ж сказав там тато вдома?
Гнат нікому не признався,
Бо соромився сірома...

За Ш. (Юрою Шкрумеляком)
„Світ Дитини”

Пояснення-словничок: ґринджоли — малі дитячі санки; зароїтися — рухатися; тут: багато санок; зависть — заздрість (jealousy); спорий шматок — тут: досить далека дорога; ремінець — шкіряний пояс (belt); листки (papers) — sheets; стрімголов — згори вниз; сірома — бідолаха (poor wretch).

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

Падай, падай, сніженьку
Вистели доріженьку
Через ліс, через гай,
Щоб Святий Миколай
На землі не зблудив
Серед темних лісів.
А назустріч йому,
Позабувши зиму,

Їжачки вийдуть з нір,
Прийдуть олені з гір,
Вийде навіть ведмідь,
Що так солодко спить...

Падай, падай, упадай,
Сріблом землю вкривай...

Ніна К а л ю ж н а

Пояснення-словничок: зблудити — заблудитись (to lose one's way); їжак — hedgehog.

ІВАСЬ-МУДРАСЬ

В грудні — кожний добре знає —
Шлють листи до Миколая.

За столом, в тепленькій хаті,
Лист зібравсь Іван писати.

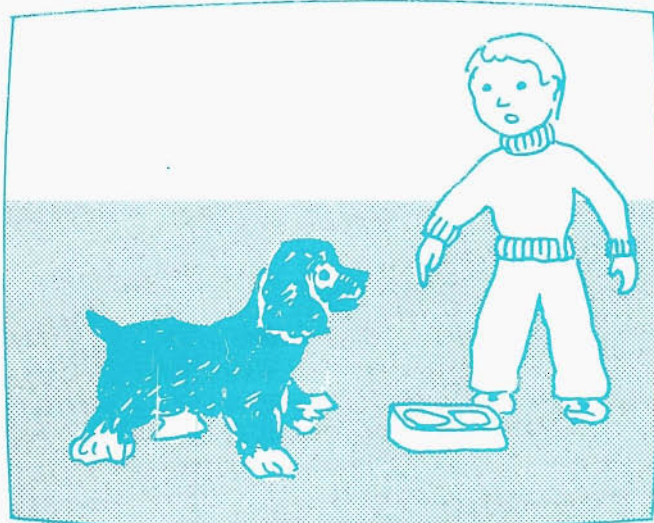
Раптом: шкряб і шкряб — у двері.
Що це? Листя чи папери

Вітер з вулиці збирає
І під двері намітає?

За часинку: стук, стук, стук!
Хто це там? — А то був Жук!

Отаке придумав Жук —
В двері хвостиком: стук, стук!

Двері навстіж відчинили —
В хату пса мерщій впустили.

Як його нагодували —
Все питали і питали:

Де ж це, Жуче, ти барився?
Чи ти, Жуче, заблудився?

Де ж ти був в дощі й негоди?
Що зустрів ти за пригоди?

Якби мовити умів, —
Нам би Жук це розповів.

Отаке сказав Івась —
Недаремно він Мудрась!

ТАВАКАСІ ТА ЙОГО МАТИ

(Японська легенда — Ілюстрація Ярослави Кучми)

Біля підніжжя гори Обатсу-яма, в області Шінанно, жив убогий селянин, юнак Тавакасі з старенькою недужою матір'ю. Мали вони шматок землі, саме стільки, щоб не голодувати, жили мирно й спокійно.

В області Шінанно володів тоді дуже свавільний і жорстокий князь. Він не терпів усього, що хворе і старе, що пригадувало йому терпіння і смерть. Тож проголосив закон, що усіх старих людей треба відпровадити на гору Обатсу-яма і залишити їх там, поки не помруть з голоду. Жах і розпука опанували весь нарід, але ніхто не міг спротивитися наказові могутнього володаря.

Як лише зайшло сонце, Тавакасі став готуватися, щоб відпровадити маму на гору смерті. Зав'язав у вузол трохи звареного рижу, взяв дзбанок чистої води і, піднявши маму на плечі, пішов у сторону гори. Тяжко було спинатися на її стрімкі й ховзькі схили.

Його обличчя обливалось сльозами, коли він думав, що незабаром назавжди попрощається зі своєю мамою. Але журлива мама не думала про себе: вона турбувалася, як то її син сходитиме з гори, чи не заблудиться в темряві, чи не впаде в якесь провалля. Тому вона рвала по дорозі гілочки кущів і кидала їх на стежку. Вона не думала про те, яке лихо чекає її на горі, тільки про те, щоб син щасливо вернувся додому.

Місяць виглянув з-за хмар та з почуттям дивився на зусилля матері, повні любови й журби за сина.

Коли обидвоє спинилися на верху гори, Тавакасі зробив для матері леговище, прикрив її своїм плащем і похилився, щоб з нею востаннє попрощатися.

Ні один стогін, ні одно слово нарікання не вийшло з уст матері, хоч її серце корчилося з болю. Прошепотіла благословення, а потім сказала дрижачим голосом:

— Йди вже, мій сину, додому, але по дорозі будь обережний. Я кидала по дорозі гілочки кущів, щоб ти легше віднайшов дорогу, якою ти сюди прийшов. А тепер будь здоров і не сумуй! Радю відступаю хату молодшій жінці, з якою ти одружишся.

Коли Тавакасі поглянув на руки матері, ним потрясло сильне ридання.

— Нене, гідна найбільшої пошани! Не варт був би я твоєї доброти, якби хотів тебе тут залишити без опіки. Я тебе не залишу. Обидвоє відшукаємо стежку, позначену гілочками, і разом зійдемо вниз. А коли треба буде, то разом і помремо.

І знов узняв маму на плечі. Вдома заховав маму в комірці коло кухні, а розмовляли лише вночі і то пошепки.

Минали дні, тижні, а тим часом князь забажав ще більше наголосити людям, що він має необмежену владу над ними. Тож його оповісники оголосили: „Наш князь наказує, щоб кожний підданий скрутив мотузок з попелу і приніс його до княжого двора. Хто цього не зробить, чекає на нього велика кара.”

І знову зажурився нарід в області Шінанно: бо чи ж можливо скрутити мотузок з попелу? Розповів про це Тавакасі своїй матері. Мама не здивувалася.

— Якщо послушаєш моєї ради, то уникнеш кари. Зроби ось так. Скрути мотузок зі соломи, положи його на плоскому камені і спали його в таку ніч, коли нема вітру.

Син послухав матеріної ради, спалив мотузок зі соломи, а коли вогонь погас, побачив на камені мотузок із попелу. Коли юнак поклав плиту перед князем, той здивувався:

— Як ти придумав таку штуку?

Переляканий юнак упав до ніг князя і сказав:

КІТ — БОГАТИР

(Ілюстрації Марти Гулей-Леґецькіс)

Буде тому сто п'ятдесят років жив у Лондоні власник великої майстерні, дуже доброго серця. Він узяв до свого дому на виховання круглого сироту, Ричарда. Хлопець був старанний і слухняний, тож сподобався майстрові. Майстер згодом так звик до хлопця, мов до рідного сина. А Ричард набирав довір'я до свого опікуна.

Одного разу Ричард стрінув на вулиці хлопчика, що ніс мале котеня.

— Звідки ти його взяв? — запитав Ричард.

А той каже: — Наша кітка народила аж четверо котенят. Троє взяли собі наші сусіди, бо в них є малі діти. Четверте лишилося. Я хочу його продати, а як не буде кому, то я його дам утопити...

— Не роби того! — аж крикнув Ричард. — Дивися, яке воно гарне! Я піду до свого опікуна і запитам, чи він дозволить мені купити це котеня.

Майстер дозволив і навіть дав свої гроші. А втім, ціна, яку поставив хлопчик, була низька, бо скільки можна вимагати за мале звірятко?

І так Ричард став власником котика. Годував його і доглядав пильно, аж з котика зробився великий кіт.

Варто було на нього подивитися. Був увесь чорний, а тільки на шиї мав білий ковнірець. Був дуже схожий на пантеру. Очі блищали в нього, мов золоті гудзики, кігті були жовті, а хвіст волочився за ним, мов гадюка. Другого такого прекрасного kota не було в цілїм Лондоні, тож не диво, що люди стали його називати Кіт-Богатир.

Раз майстер вислав до морської пристані кілька возів з усяким господарським приладдям на продаж. Коли все було готове до дороги, майстер прикликав Ричарда:

— Чи ти не хотів би пристати до нашої валки та вчитися на візника?

— Певно, що хотів би! — відповів поважно Ричард. — Я уже не такий маленький! Якщо скажете, то я поїду з валкою. Я хочу побачити наш край, поля, ліси і села поза Лондоном, а одночасно буду привчатися керувати кінями.

— А Кіт-Богатир не буде тут тужити за тобою?

— Я візьму і його з собою! Може він нам на щось придасться, — сказав Ричард і став лагодитись до дороги.

Їхали кілька днів. Врешті візники побачили море і пристань з кораблями. Оподалік від пристані, на горбку, стояв великий гарний дім.

Тут мешкає багатий барон. А це його пристань. Ми веземо туди плуги, плужки, борони, млинки до очищення збіжжя, драбини, ятірі тощо. Його кораблі розвозять їх по всіх побережжях і продають. Коли ми справимось з роботою, то барон завжди запрошує нас на обід, — сказав провідник валки.

Так справді сталося. Але були теж прикрі несподіванки. У цім великім домі намножилося так багато мишей і щурів, що вони навіть вискакували на стіл, коли гості їли. Візники питали барона, звідки взялися ті шкідники, а він казав, що сам не

(Продовження на стор. 12-й)

— Це моя мама порадила мені так зробити — та мама, яку я вирятував від смерті.

І юнак розповів, як було на горі Обатсу-яма. Він сподівався, що князь розсердиться, почне гримати і скаже слугам його ув'язнити. Але сталося йнакше: князь не попав у гнів, він глибоко замислився, а врешті сказав:

— Я касую закон, що наказував голодом убивати старих людей. Я забув прислів'я, що „зі сніжною короною приходить розум до голови”. Не

лише сила молодости, але й розум старости потрібні для народу.

Пояснення-словничок: **область** — province; **свавільний** — wilful; **жорстокий** — cruel; **терпіти** — to tolerate; **розпука** — despair; **спинатися** — підійматися вгору (to climb); **ховзкий** — слизький (slippery); **схил** — slope; **провалля** — precipice; **почуття** — feeling; **стоґін** — moaning; **нарікання** — reproach; **ридання** — sobbing; **необмежений** — unlimited; **оповісник** — herald; **попіл** — ashes; **плоский** — plane, flat; **сердитися** — гніватися (to get angry); **касувати** — to annul.

знає і жалувався, що нема способу їх винищити.

Тоді сказав Ричард: — Давайте сюди нашого Кота-Богатиря!

Принесли кота. Сталося диво: Кіт-Богатир накоїв між мишами і щурами великого знищення. Одних побив, інших розігнав, і за годину в дворі барона не було вже ні одної мишки. Барон і його гості вільно споживали смачні страви.

Барон не знав, хто є власником кота. Він прикликав провідника валки і сказав, що купує кота. За цього кота він дав цілий мішок грошей. Коли провідник передав ці гроші Ричардові, хлопець заплакав. Йому було дуже шкода, що втратив приятеля. Але він не мав сміливості піти до барона, віддати гроші та просити, щоб той віддав йому кота.

Валка поїхала додому. Ричард усю дорогу дуже сумував, на мішок грошей ні оком не кинув. Але його сум довго не тривав. За два тижні Кіт-Богатир пішки вернувся додому.

— Що ж ти тепер зробиш? — запитав майстер. — Маєш кота, але маєш і гроші за кота. Ричард не надумувався ні хвилинки.

— Я піду до барона, і ми якось погодимось.

На другий день Ричард узяв гроші, кота і налагодився до дороги. Майстер, бачачи, який Ричард чесний, дав йому коня.

Минув день у дорозі. Коли Ричард їхав попри корчму, з неї вийшов якийсь обірванець, мабуть, волоцюга.

— Чи не хочеш тут заночувати? — запитав.

— Ні, я заночую аж там під лісом, під голим небом, — відповів Ричард і поїхав далі, а обірванець пішов до корчми.

У лісі Ричард знайшов гарне місце на нічліг. Собі підстелив суху траву. В ногах поклав мішок з грішми, а зверху над ним вимостив гніздечко для Кота-Богатиря, бо коти завжди сплять, скручені в бублика. Коня припняв до дерева.

Десь коло півночі Ричард збудився, бо хтось стояв коло нього. Ричард подумав, що то злодій. Він видно вже обшукав постелю Ричарда, а тепер почав шукати під гніздечком кота. Та, як тільки його рука всунулася в сіно, кіт крикнув диким голосом і кинувся на злодія. Злодій почув, як кігті кота вп'ялися в його руку. Він зверещав, вихопив руку, з якої спливала кров, і щосили втік. До ранку Ричард вже не спав.

Поїхав далі. Коли був уже недалеко пристані, побачив на дорозі карету, а в ній барона.

— Чи ти з Лондону? — запитав барон. — Маєш якесь діло тут, у пристані?

— Іду до вас і везу вам кота, який від вас утік.

Барон засміявся: — О, це ти був його власником. Він плакав за тобою, і я гадаю, що ти за ним. Я

не хочу вас кривдити, будьте собі далі разом!

— То візьміть свої гроші за кота! — уклонившись, сказав Ричард.

— Ні, я заплатив за прислугу, яку зробив мені твій кіт, визволивши мене від мишей і щурів. Це також твої гроші!

Барон махнув капелюхом і поїхав далі. А Ричард завернув коня в сторону Лондону. Майстер ще більше полюбив Ричарда, коли побачив, що Ричард не взяв собі мішка грошей, а подарував його захистові для сиріт. Майстер поставив його своїм заступником на роботі, а коли Ричард змужнів, то майстер дав йому свою дочку за жінку.

За журналом „Світ дитини”

Пояснення-словничок: **богатир** — казковий герой з незвичайною силою; **власник** — owner; **майстерня** — workshop; **довір'я** — trust, confidence; **опікун** — guardian; **ковнір** — komir (collar); **кіготь** — claw; **гудзик** — button; **гадюка** — snake; **пристань** — port; **приладдя** — accessories; **валка** (возів) — train of carts; **візник** — тут: waggoner; **тужити** — to grieve; **барон** — член дворянства (nobility); **борона** — harrow; **ятір** — сіль ловити рибу (fishing tackle); **побережжя** — sea coast, shore; **шкідники** — vermin; **провідник** — guide; **сміливість** — daring; **карета** — coach; **обірванець** — людина в обірваній одежі; **волоцюга** — tramp; **корчма** — tavern; **вп'ястися** — встромитися (to thrust in); **верещати** — to scream; **обшукувати** — to search.

ВЕЧЕРНИЦІ

(Ілюстрація Ірини Молодецької)

Тихо вже зробилось в хаті, полягали люди спати.

Тільки в кухні, мов в м'ясниці, розпочались вечерниці. Танцюристів там багато і танцюють страх завзято.

Ось тут пляшка і горнець жваво йдуть уже в танець. Кожний скаче і кружляє, сам собі пісень співає, без порядку і без ладу, аж таріль дав добру раду.

— Мої любі, так не можна, — починає обережно. — Всі ми в кухні тут живем, в злагоді життя ведем. Та тепер тут рух зчинився, і я мало не розбився. Дуже прошу уважати та про це не забувати, що тоненькі речі можна доторкати обережно. Панна склянка ще не знає, що тоненькі боки має. Бачу, крутиться, тремтить, а тут ступка ось біжить. Як вдаряться одночасно, то згадати навіть страшно.

— Бійтесь Бога, чи забава — то така погана справа і скінчиться нам отут, що скалки з нас лиш будуть? Прощу всіх спокійно стати, перестаньте всі кричати! Легкі речі — вліво тут, а тяжкі та грубі — в кут. Прощу тільки ще сказати, хто з ким хоче танцювати.

Та тут крикнули всі враз:

— Наймудріший ти з всіх нас. На все раду знайдеш ти, тож забаву поведи!

Чемно всім таріль вклонився і вкруг себе подивився.

— Прощу добре уважати, зараз будем починати. Тут стільниця і валок разом хай стають в танок. Чайник, кавник — друзі два, аз мітлою кацюба. Тут товчок від м'яса жде, хто з ним у танок піде? Може ложка дерев'яна стане коло цього пана? Гей, навколо всі рядами разом пані із панами, лиш весело, жваво-жваво то наліво, то направо.

Мудро все таріль зробив, все поставив, погодив і музикам враз дав знати, коли треба скочно грати.

Покришки були музики, голосні, хоч невеликі. Грали славно аж до ранку, цілу ніч безперестанку. Навіть гопака вчинили і нікого не розбили.

Пояснення-словничок: **м'ясниця** — час у церковнім році, коли можна їсти м'ясну страву, танцювати та одружуватися; **злагода** — harmony, unison; **ступка** — м'ясажна посудина для розтирання чогонебудь; **скалка** — осколок, частина якоїсь твердої речі, розбитої на шматки (скло, тріска, метал) /splinter/; **покришка** — cover, top; **скочно** — весело.

МИКОЛЧИНА НАУКА

Засніженою вулицею повертався Микола зі школи. Сьогодні йому було особливо сумно. Причиною Миколчиного суму було те, що святий Миколай не приніс йому усіх подарунків, яких він бажав і, потиху, сподівався. А він же їх так докладно вичислив у своєму листі до свяця. Щоправда, коли Миколка перед тим, як вислати листа до святого Миколая, прочитав його батькам, тато сказав, що Миколчин список був задовгий. Мама зразу ж поспішила додати, що коли б святий Миколай дістав більше таких довгих списків, то напевне у нього не вистачить подарунків на всіх дітей.

— Але, якщо я буду дуже чемний, — твердив Миколка, — може це допоможе.

І Миколка, справді, був дуже чемний. Він пильно вчився в школі і старанно виконував свої шкільні завдання. Коли отримав картку з оцінками, то побачив, що його старання не пішли намарне: на картці були самі "А".

Однак, ці всі Миколчині старання про подарунки зовсім йому не допомогли. Він отримав тільки половину всіх подарунків, що були зазначені в його списку.

На перехресті вулиць Миколка зупинився, щоб почекати на зелене світло. Він побачив, що поруч нього в моторовому кріслі для калік сидів хлопчина, який також чекав на зелене світло. Сніг був мокрий і було слизько. Коли змінилося світло, Миколка побачив, що хлопчина не може завести моторчика, що урухомлював його крісло. Миколка спитав, чи може він йому чимось допомогти. Хлопчина відповів, що, мабуть, завести моторчика не вдасться через сиру погоду. Бо в сиру погоду часто так трапляється.

— Дозволь мені завести тебе додому, — сказав Миколка.

— Хлопчина відповів: „Дякую. Але чи тобі по дорозі?“

— Це нічого, — відповів Миколка. — Я не поспішаю.

Хлопчина подякував і погодився. По дорозі хлопці познайомилися. Спаралізований хлопчина був на чотири роки старший від Миколки і звався Степаном. Він розповів, що їде зі школи. Його спаралізувало після того, як він упав і зломив собі хребет, ковзаючи на ковзанцях, які дістав від святого Миколая. Миколка зупинився. Він був уражений.

— Як! Як святий Миколай міг так зробити... — промовив зворушений Миколка.

Хлопчина у кріслі був зовсім спокійний. Він відповів: „У Бога для кожного є певна мірка в житті. На мою долю випала саме така. Можливо, моє завдання в житті дуже важливе для інших. Можливо, воно для того, щоб трохи стримувати інших, які вимагають від життя непомірно багато... а дають

від себе так мало...”

Хлопці дійшли до будинку, де жив Степанко. Миколка натиснув гудзик у дверях. Двері відчинила привітна жінка. Вона запросила Миколку до хати. У хаті Миколка зі Степаном обмінялися своїми телефонними числами.

Коли Миколка повертався від Степанка додому, йому здавалося, що він уже не той Миколка, що був тільки півгодини тому. Він більше не думав про забавки, яких не дістав від святого Миколая. Це видалося йому дуже дитячим. Він думав про своє завдання в житті, яке йому Бог призначив.

Пояснення-словничок: **потиху** — потай (on the sly); **перехрестя** — intersection; **сирій** — тут: вологий (humid); **хребет** — spine, backbone; **уражений** — surprised; **ковзанці** — skates; **мірка** — measure.

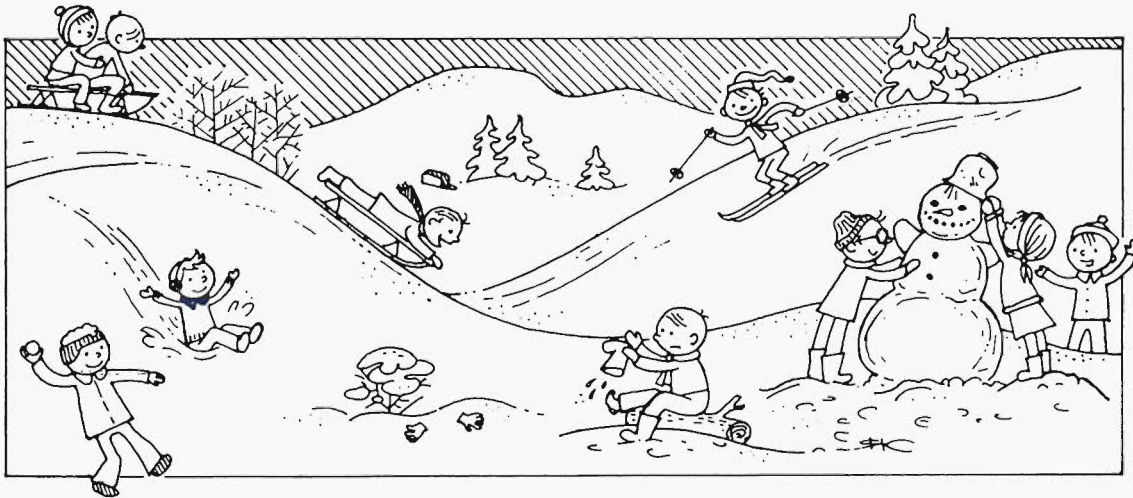
ЧОГО ПЕТРО НЕ ВЧИВСЯ

— Чи знаєш, Петре, чому бузько стоїть на одній нозі? — питає Петра його товариш Марко.

— Ні, не знаю, — відповідає Петро. — Я ще про таке не вчився.

— А я вже вчився, — каже підсміхаючись Марко. — Бо, якби підніс ще другу ногу, то впав би.

Леонід ГЛІБІВ

О. ОЛЕСЬ

ЗИМОВА ПІСЕНЬКА

Зимонько-снігуронько,
Наша білогрудочко,
Не верти хвостом,
А труси тихесенько,
Рівненько, гладесенько
Срібненьким сніжком!
Ми повибігаємо,
Снігу накачаємо
Купу за садком;
Бабу здоровенную,
Уночі страшенную,
Зліпимо гуртом.
Зробим очі чорнії,
Рот і ніс червонії,
Буде як мара!
День і ніч стоятиме,
Вовка проганятиме
З нашого двора.
Гляне ясне сонечко
В весняне віконечко,
Бабу припече;
Де й мороз той дінеться,
Геть від баби кинеться,
З ляку утече!

СНІГОВА БАБА

Нуте, хто з вас там бистріший?
То ідіть в садок скоріше!
Купи снігу там лежать,
Бабу треба нам скачати!

Хлопці поклик підхопили,
Бабу снігову зліпили,
Очі з вугля їй всадили,
Рот із буряка зробили.

От так баба! Молодці!
Не дивуйтесь, горобці.

Пояснення-сповничок: нуте — ходіть! (пор. нумо — ходім!) — let; бистрий — швидкий (quick, fast); скачати — скачувати — зліпити; вугля, вугілля — charcoal; молодець — fine fellow.

Го́ца Дѣла

Ангелята повні сани
Навантажили дарами —

— дітям пильним, дітям вдалим
Від Святого Миколая.

Сани їхали в імлі,
Аж спинились на землі.

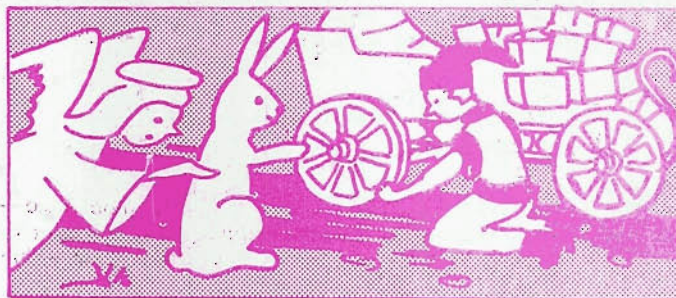

На землі, мов на біду,
Снігу скрізь нема й слід.

Зажурились ангелята,
Аж виходить гномик з хати.

— Знаю майстра на весь ліс:
Там дістану вам коліс.

Гномик зайчика привів,
Подивились все як слід.

І коліс в одній хвилині
До санок враз прикрутили.

Діти чують кінський туп:
— З неба гості будуть тут!

Так іде Святий Микола
То до школи, то до дому.

І маленьких не мине,
Дар під подушку кладе.

Го́ца й гном дістали даток —
Гарний дар від ангеляток.

Пояснення-словничок: **вдалим** — чемний, добрий; **даток** — тут: подарунок.